

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

No. 52. Den 29de December 1810.

Trykt i Kjøbenhavn hos Directeur Johan Frederik Schultze.

Undertegnede ere Redactører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen,
Ridder af Dannebrogens,
Statsraad og Deputeret i
det danske Cancellie.

Peter Johan Monrad,
Statsraad og Deputeret i
det danske Cancellie.

Blandede Efterretninger.

Ved allerunderdanigst Forestilling af 11te Januar b.
A foretog Cancelliet Hs. Majestæt følgende.

De Kundskaber, som ifølge Reglementet af 10de
October 1806 §. 43, udfordres hos de følgende Skole-
lærere paa Landet, savner man hos mange om ikke
den største Deel, af de nuværende Skoleholdere.

Imidlertid vilde det være haarde for disse, om
de skulde afskediges uden Pension, og byrdefulde for
de fleste Skoledistrikter at udrede saadanne Pensioner.

Disse Vanskeligheder kunde efter Cancelliets For-
mening hæves, naar de allerede ansatte Skolelærere
danne

dannedes ved Skolelærerseminarier paa en passende Tid, i hvilken Skolelærer Embedet skulde besørge af en anden. At denne Underviisningsmethode vilde være nyttig, er Cancelliet overtydet om, da adskillige Skolelærere i Hollands Falskers Stift paa denne Maade ere blevene underviste i det vesterborgske Skolelærerseminarium. Men, da denne Fremgangsmaade er af flere Aarsager ikke gjørlig paa alle Steder, kunde Skoleholdernes Dannelse paa disse overdrages Præsterne.

Tillige foreslog Cancelliet at Biskop Boysen og Professor Saxtorph maatte tilkjendegives Hs. Majestæts allerhøieste Tilfredshed med deres roesværdige Ild i denne Sag, at de maatte anmodes om at udarbejde en kort Anviisning til Brug ved Underviisningen, og at denne Anviisning maatte trykkes paa Seminariefondens Bekostning under Boysens og Saxtorphs Navne, og derefter uddeles.

I denne Anledning har det behaget Hs. Majestæt allernaadigst at resolve.

”Vi kunne ikke andet end finde det hensigtsvarende, at Skoleholdernes Dannelse overdrages visse Præster i Herrederne og Amterne, som af Provsterne og Biskopperne kjendes at have saavel meest Nidkjerhed og Iver for Skolevæsenets Fremme, som og størst Duellighed og bedst Gave til at danne Skolelærere, og i øvrigt bifalde Vi
 aller-

allernaadigst, hvad Vort Cancellie allerunderdadigst
 haver foreslaaet og indstillet. Saa bliver og Vi,
 Kong Bøysen og Professor Saxtorph at tilskjen-
 degive, at Vi med allernaadigst Velbehag ansee
 den Flid, de i denne Sag udvise".

Denne kongelige allernaadigste Resolution blev
 dernæst under 6te Febr. 1810 communiceret samtlige
 Biskopper i Danmark og Norge.

I Overeensstemmelse med ovenstaaende allernaadigste Resolution har AmtsSkoledirectionen for Odense Amt indberettet, at Præsten i Kjerteminde, Palludan Muller, havde tilbudet i afvigte 6 Sommermaaneder at undervise 12 Skolelærere, imod at blive anvist 60 Rdlr., hvilken Sum og blev ham tilfagt. AmtsSkoledirectionen har siden indberettet, at Hr. P. Muller har i dette Efteraar holdt praktiske Øvelser dagligen i 6 Uger for 5 Skolelærere og Degne fra Odense Amt og 2 substituerede Lærere fra Næsens Amt, hvis Fremgang er bleven prøvet og berømmet af Amtsprøfst Lütken og Sognepræsterne Klog og Holm, som valgte Censores. De 3 første af de underviste Skoleholdere erholde det velfortjente Vidnesbyrd, at enhver Skole kunde være tjent med dem som Lærer. Tvende af de andre blevne for deres Flid berømmende, men som mindre udrustede af Naturen tilraadte at benytte lignende Veiledning næste Aar.

Af de tvende substituerede Lærere fra Assens Amt blev den ene raadet at forlade dette Sag, den anden derimod kraftigen opmuntret at vedblive det, da han med heldigt Anlæg forenede Flid og Lyst.

I Henseende til de medgaaede Omkostninger bemærkede Amtsskoledirectionen, at Muller af de hantbelovede 60 Rdlr. til Inventariums Anskaffelse ifflun fordrede 19 Rdlr. 3 Mk., hvorhos den tillige anholdt om, at de fem første Skolelærere, der have nyttet Hr. Mullers Veiledning og ere alle fattige Mænd, maatte faae de ihavre Udgifter, beregnede ialt til 150 Rdlr., erstattede.

Efterat denne Sag har været Hs. Majestæt alserunderdanigst forestillet, har det behaget Allerhöfstsamme at resolve:

”Præsten Muller tilkjendegives, at Vi med allerhøieste Tilfredshed ansee hans heldige Bestræbelser for indbemaldte Skolelæreres Dannelse; derhos tillade Vi allernaadigst, at de indstillede 209 Rdlr. 3 Mk. maae udredes af Seminariefonden.

Den 20de December forelåstes i det kongelige medicinske Selskab en af Regiments-Chirurg Witthusen indsendt Afhandling om kunstige Pupille.

Under 21de d. M. har det behaget Hs. Majestæt allernaadigst at resolve, at det, i Følge allerhøieste Resolution, forenede Selskab, som er opstaaet af det forhen værende kongelige danske Selskab til den nordiske Histories og Sprogs Forbedring, samt af det forrige genealogiske heraldiske Selskab, maa føre Navn af: Det kongelige danske Selskab for Fædrelandets Historie og Sprog.

Under 21de Decbr. d. M. er det tilladt Kunstfyrværker J. C. Mathiesen, i eet Aar, for Betaling, at forevise sine mekaniske transparente Fyrværkerier, saavel i Kjøbenhavn som i de øvrige Kjøbstæder i Danmark.

Forgivninger.

P l a c a t.

Det har behaget Hs. Majestæt allernaadigst at fastsætte følgende Bestemmelser, som Tilleg til Reglementet af 5te Juli 1803 for Fattigvæsenet i Danmark.

I. Ingen, der ei endnu er trængende til Understøttelse, maa bortvises fra det Fattigdistrikt, hvori han opholder sig, under det Paaskud, at han muligen i Tiden kunde blive Distriktet til Byrde.

2. Den Hjælp, hvortil en Fattig befindes at
træng

trænge, bør meddeles ham paa det Sted, hvor han søger den, om han end ikke har opholdt sig der i 3 Aar.

3. Enhver, som behøver offentlig Forsorg og Understøttelse, bør forblive i det Fattigdistrikt, hvor denne gives ham; og maa han hverken flytte derfra, endnu mindre nødes til at forlade dette, forinden det, enten ved Brevverling med vedkommende Øvrighed eller ved det danske Cancellies Resolution er bestemt, paa hvilket andet Sted han i Fremtiden bør forføres.

4. Er den Fattige syg, naar han skal forlade det Sted, hvor han hidtil blev understøttet, da bør hans Flytning udsættes, indtil den kan foretages uden Skade for hans Helbred.

5. Det Distrikt, som bliver kjenbt pligtigt til at forføre den horislyttende Fattige, skal ved hans Imodtagelse godtgjøre det Distrikt, som foreløbigen har forført ham, de dertil medgaaende Udgifter; dog bør disse, Sygdoms Tilfælde undtagne, ikke beregnes høiere end til 48 Sk. ugentligen, og de Klædningsstykker, ham medgives, ikke høiere end til 4 Rdlr. ialt.

6. Forestaaende Bestemmelser, i Henseende til Fattige, skulle og anvendes paa Betlere, der have udstaaet deres Straf, hvilke, indtil videre, skulle forføres af det Fattigdistrikt, hvor de ere paagrebne.

7. Ud

7. Udgifterne forestydes, i begge Tilfælde, paa Landet af Amts Fattigkassen, og i Rigsstaderne af disses Fattigkasser eller af Kammerkasserne.

8. Naar det er afgjort, hvor den fremmede Fattige eller Betler for Eftertiden bør understøttes, bliver han berettiget at hjemsende. Hjemsendelsen bør foranstaltes under vedborligt Opsyn. Den bør, om Aarets Tid og Leiligheden det tillader, skee til Vands, i andet Fald til Lands. De, som hjemsendes til Lands, bør, efter Omstændighederne og deres Sundhedstilstand, enten gaae, eller befordres med Vogn, ad den nærmeste Vej, fra een Herredsfoged eller kongelig Virkedommer til en anden, under Tilsyn og Ansvar af den Hvirfthed, igjennem hvis Embedsdistrikt de udføres.

9. Fattiges og Betleres Hjemsendelse til Vands, og deres Forsørgelse paa Søreisen, bør skee paa det Sogns eller Fattigdistriktets Bekostning, som er pligtigt at modtage dem. Udgifterne paa Transporten og Forsørgelsen til Lands bæres i ethvert District, hvor igjennem Touren gaaer, af det Amts Fattigkasse, hvor eil Districtet henhører; og bortfalde saaledes de Reisespenge af 4 Sk. pr. Mil, som hidtil bleve fremmede Betlere tilstaaede paa Reisen til deres Hjem.

10. Den Afgang til Forsørgelse der tilkommer Manden, staaer og aaben for hans Hustru eller Enke, saafremt hun ikke søger Ophold andetsteds.

11. Elge Rettigheber tilkomme Børnene, indtil de kunne forsørge sig selv, ved at modtage Tjeneste, eller paa anden Maade, og det hvad enten saadanne Børn opholde sig hos deres Forældre eller hos Andre. Dog skal Børnenes Forsørgelse, som Børn, i intet Tilfælde strække sig længere, end til de have fyldt deres 18de Aar.

12. Antager nogen sig et fattigt Barn, som dets Pleiefader eller Pleiemoder, men bliver siden uformuende til at forsørge dette, eller efterlader sig det uopdraget og uforsørget, da træder Barnet tilbage i de Rettigheder, der vilde have tilkommet det med Hensyn til dets egne Forældre.

13. Uagte Børn følge Moderen, og skulle, om de ere trængende, endog efter Moderens Død, forsørges paa det Sted, hvor hun er berettiget til Forsørgelse; isærligt bliver med dem at forholde paa lige Maade, som i 11te §. er bestemt.

14. Haandværkssvende, Røstgiængere, Tjenestetjende og andre Huussfæller, der ikke have bestemt Udgang til Forsørgelse af det Fattigdistrict, hvori de opholde sig, understøttes, naar de dertil findes trængende, efter 3die §.

15. Bliver et Tjenestetjende sygt, da bær Huusbonden strax anmeldte Saadant for Cognets eller Districtets Fattigcommission, under Mulct fra 2 til 20

Rdlr.

Aldr. til Amtets eller Klostadens Fattigkasse, og det hvad enten han er fundet at udrede Omkostningerne paa dets Kuur og Pleie m. v. eller ikke.

16. Naatager Huusbonden sig ikke at sørge for sit Tjenesteyendes Helbredelse, bør Fattigcommissjonen, uden Ophold, sœie de fornødne Anstalter dertil.

17. Angribes et Tjenesteyende af smitsom Syge, bør Gaadant tillige ufortøvet anmeldes for Overigheden.

18. I Almindelighed er Huusbonden pligtig at forsørge det syge Tjenesteyende saalænge, indtil dette, enten efter Opsigelse eller af anden lovlig Årsag, burde forlade sin Tjeneste; dog bør Omkostningerne til den Syges Kuur, til Lægemidler og til den særdeles Pleie, som maatte behøves, udredes af Tjenesteyendet selv, eller, om dette ei har Evne dertil, da af Stedets Fattigkasse.

§. 19. Den, som i sin Tjeneste antager Nogen, der ikke er forsynet med lovligt Pas, har ingen Ret til at fordre Godtgjærelse for hvad han paa dennes Kuur og Pleie m. v. anvender; ligesom han og bør erstatte Fattigvæsenet hvad dette, efter Omstændighederne, seer sig nødsaget til at udlægge.

20. Syge Tjenesteyende bør, naar deres Tjenestetid er udlopen, behandles efter de samme Regler, som Fattige i Almindelighed; dog er den, i hvis Tjeneste

nefte Tyendet har staaet, pligtig, mod Godegjørelse af dette eller af Fattigvæsenet, at beholde den Syge i sit Huus, indtil denne uden Fare kan bringes til et andet Sted. Hvo som, tvertimod denne Forskrift, egenmægtigen skaffer den Syge ud af Huset, ansees efter Lovene, og skal desuden bære alle Omkostninger paa den Syges Pleie og Helbredelse.

21. I Overeenstemmelse med hvad der efter den 157 §. af den, under 1ste Juli 1799, bekjendtgjorte Plan finder Sted ved Kjøbenhavns Fattigvæsen, bemyndiges samtlige Fattigcommissioner til, hvor alvorlige Formaning er ikke frugte, at bestemme og iværksætte Straffe for saadanne Forseelser, der stride mod den Orden og Eædelighed, som bør iagttages af Fattige, der nyde offentlig Understøttelse.

22. Det tillades saaledes Commissionerne, for Overhørighed og Trodsighed mod Foresatte, for Drukskab, Uforligelighed eller Modvillighed til Arbejde, for slet Opførsel af Forældre mod Børn, eller af disse mod hine, for raue Materialiers skjodesløse Behandling under Forarbejdningen, for betroede Varers eller Arbejdereedskabers Forvanskning, samt for anden offentlig eller hnuelig Udyd og Uorden, ikke alene at give den Fattige, der er over Lavalder, offentlig Tilretteføttelse, og at paalægge ham Udbigt, men endog, naar det fornødne Locals dertil haves, selv at ansee ham

ham

ham med Fængselsstraf, saaledes, at den ringeste Grad deraf alene bestaaer i Forbud mod at forlade Straffer-Anstalten, den større derimod i egentlig Indspærring paa affondret Sted.

23. Dog bør enhver Fattig-Commission, forinden den kan være berettiget til at dictere Fængselsstraf, godtgjøre for det danske Cancellie, at det Sted, som til Evangs-Anstalt skal afbenyttes, er dertil tilfiet og passende. Saa bør og Stedets Politimester stedse have deeltaget i de Resolutioner, hvorved nogen saadan Straf bestemmes.

24. Paa Børn under 15 Aar anvendes i flige Tilfælde de Straffe, som ere befalede for Skolerne.

25. Den, som befindes at have kjøbt, eller ladet sig overdrage af Nogen, der er antaget til Forsørgelse under Fattigvæsenet, det, som af Samme er denne givet til Laan eller Gie, og som er forsynet med et saadant kundgjort Mærke, hvoraf kan vides, at det tilhører Fattigvæsenet, skal ikke alene, efter Saggivelse ved Politieretten, være pligtig, uden mindste Godtgjørelse, at tilbagelevere det, han saaledes har tilvundet sig, eller erstatte dets Værd efter den af Fattigvæsenet derpaa satte Takt, om det er forkommet, men endog desuden erlægge i Mulet til Stedets Fattigkasse Halvdelen af det Modtagne Værdie.

Hvilket herved kundgøres til alle Vedkommendes
Efterretning og allerunderdanigste Efterlevelse.

Det kongelige danske Cancellie den 14 December 1810.
Kaas.

Cold. Knudsen. Bülow. Monrad.
Bernier. Lassen.
(L. S.)

P l a c a t.

I Forbindelse med hvad der ved Placat af Dags
Datum herfra er kundgjort, angaaende Fattigvæsenet
i Danmark, har det endvidere behaget Hs. Majestæt
allernaadigst at bestemme Følgende til Sagttagelse ved
saadanne Forbryderes Løsladelse og Hjemsendelse, som
for Tyverie eller Løsgængerie have været idømte offent-
ligt Arbejde:

- 1) at ingen af førnævnte Personer maae udlades
af Straffeanstalten, forinden der haves Bished
om deres Hjemstavn, hvorhen de i Almindeligh-
hed blive at forsende;
- 2) at Hjemsendelsen alene bør udlades i det Til-
fælde, naar den Straffende godtgjør, at han
andesteds, hvor man er villig til at modtage
ham, kan erhverve sit Udkomme; dog at han
sættes under Politiets Tilsyn der, hvor det til-
lades ham at opholde sig; og

3) at

3) at med flige Forbrøderes Transport og med Udbredelsen af de Beføjninger, som derpaa anvendes, bør forholdes i Overensstemmelse med det, som i den ovennævnte Placet af Dags Datum er foreskrevet i Henseende til Fattiges og afstraffedes Berøres Hjemsendelse.

Hvilket herved kundgøres til alle Vedkommendes Efterretning og allerunderdanigst Efterlevelse.

Det kongelige danske Cancellie, den 14 December 1810.

Kaas.

Cold. Knudsen. Bülow. Monrad.

Berner. Lassen.

(L. S.)

Ved Reskript, af 18de Decbr. d. A., til Stifteamtmanden over Aarhus Stift, er det tilladt, at den Broehavre, som Eeren af Litsberg Broe, Michel Raas, af graae Mølle, i Overensstemmelse med den af Hs. Majestæt, under 4de næst forhen, confirmerede Bevilling, af 22de Juni 1664, er berettiget til at oppebære til Broens Bedligeholdelse, bliver, uden Hensyn til Hartkornet, bestemt til een Skjæppe Havre aarligen af enhver Beboer, der holder Heste og Bogu i de Sogne af Hasle og Vester Litsberg Herreder, der, ifølge bemældte Bevilling, hidtil har ydet Havre til Broens Bedligeholdelse, og skal denne Broehavre enten

før

særskilt eller sognevist afleveres i Broeelerens Bopæl forinden hvert Aars Ryndelmåse; dog skal den ham forundte Tilladelse i sin Tid ved de nye Landeveies Anlæg igjen bortfalde.

Ledige Embeder.

Under det danske Cancellie: Sognekalder i Torsten og Gryllefjord i Finmarken i Thronhjems Stift, 100 Rdlr.; Sognekalder i Kautokeino og Afsjuvarra, eller Kurasjonni, 298 Rdlr.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 21de December ere Cand. Juris L. Lange og N. P. Thomsen udnævnte til Undercancellister i det danske Cancellie. Den 24de, Exam. Juris J. Zimmermann og N. G. Søegaard til Procuratorer ved Over- og Underretterne i Aggershuus Stift; dog skulle de tage Bopæl i Christiania saafremt de agte at procedere for Stiftsoverretten; Assessor i Lands-Overretten samt Hof- og Stadsretten i Kiøbenhavn, A. G. Ørsted, Ridder af Dannebrogen, til Assessor i Høiesteret.

Under Rentekammeret: Den 23de Decbr. er Bestyreren af Frihøe Jernværk, Bergmester P. Petersen, udnævnt til Bergraad med Rang efter Rangsforordningens 5te Classes No. 3; Prem. Lieut. og Adjoint ved Generalquartiermesterstaben J. E. S. v.

Wegener og Sec. Lieut. C. v. Mansbach bekliffede til Kammerjunker, og Regimentschirurg J. O. Sommer bekliffet til Landmaaler.

Under General-Commissariats-Collegiet:
Den 3die December er Prem. Lieut. af den danske Artilleriebatallion, C. A. v. Gay, ansat i lige Egenkab ved det i Nørrejylland værende 9de Compagnie af bemældte Batallion; Sec. Lieut. a la suite C. v. Schirring, af det sjælandske Rytterregiment, indtraadt ved samme i virkelig Sec. Lieutenants No.; Prem. Lieut. a la suite ved det jydsk Skarpskyttercorpses 2den Batallion, Dannebrogsmand H. G. v. Klee, indtraadt i virkelig Prem. Lieutenants No. ved Batallionen; Commandeersergeant P. Clausen, af det jydsk Skarpskyttercorpses 1ste Batallion, ansat som Sec. Lieut. ved Corpsets 2den Batallion; Livjager J. Jürgens, af Kongens Livjægercorps, udnævnt til Second-Lieut. ved det sjælandske Skarpskyttercorpses 2den Batallion; Prem. Lieut. af Kjøbenhavns borgerlige Artillerie, H. F. Prætorius, der er Chefadjutant, udtraadt af No., og ansat a la suite ved Corpset; Sec. Lient. A. F. Fedderholt udnævnt til Prem. Lieut., og Bombardeer H. E. Møller til Sec. Lient., begge ved bemældte borgerlige Artillerie; Procurator L. Risom udnævnt til Overkrigskommissair med Tilladelse at bære den for Overkrigskommissairerne reglementerede Uniform og Armeeens Feldttegn; Professor ved Kjøbenhavns Univers

sitet, Ørsted, ansat fra næste Aars af som Lærer i Naturvidenskaben ved det danske Landcadetcorps og det danske militaire Institut; Voldmester ved Kronborg Fæstning, H. J. Winckler, entlediget, efter Ansøgning, i Naade fra denne Post. Den 4de, Capitain J. H. v. Krogh, af den bergenshusiske Skarpskytter-Batallion, afskediget, formedelst Brystsvagthed, efter Ansøgning, i Naade af Krigstjenesten med Pension, og Capitain af det bergenshusiske Infanterie Reg., B. A. v. Coucheron, forflyttet til formældte Skarpskytter-Batallion, som Chef for det ved Capt. v. Kroghs Afgang vacant blivende uhrlandske Compagnie. Ved det holsteenske Skarpskyttercorpses 2den Batallion er Sec. Lieut. J. v. Kahlff meddeelt Prem. Lieutenants Character, og Sec. Lieut. a la suite A. L. v. Würow indtraadt i virkelig Sec. Lieutenants No.; Sec. Lieut. E. L. Greve af Juell Wind Frys og D. v. Pulslich, begge af Husarregimentet, J. P. v. Schulz, af det syenske Regiment lette Dragoner, og E. v. Anker af Livgarden til Hest, meddeelt Prem. Lieutenants Character; Capt. M. v. Kuur, af det vesterlehnske Inf. Regiment, reserveret Majors Anciennetet.

Al denne Tidende udgives ugentligen et Nummer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.